

УДК 75.071.1:94(450)

Дедков М. В.¹, Дмитерко А. О.²

¹ канд. іст. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-314 НУ «Запорізька політехніка»

ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ ТА «ВІТРУВІАНСЬКА ЛЮДИНА»

Леонардо да Вінчі, один із найвеличніших геніїв епохи Відродження, народився 15 квітня 1452 року в невеликому італійському містечку Вінчі поблизу Флоренції. Та ось питання, чи можна його назвати генієм, у значенні надприродньо обдарованим? Багато вчених не можуть дійти згоди, але наша думка полягає в тому, що ні. Наша думка дуже сходиться із цитатою Волтера Айзексона, який стверджував : «Не варто розкидатися словом «геній», ніби це — якийсь надлюдський дар вищих сил, недосяжний і непізнаваний для простих смертних. Леонардо таки був генієм, одним із дуже небагатьох людей, які, поза сумнівом, заробили тяжкою працею право на цей титул. Але так само він був простою людиною. Довгий перелік творів, які лишилися незавершеними, — найкращий доказ того, що Леонардо звичайний смертний, а не надлюдина. Тут і модель кінного пам'ятника, знищена лучниками, і «Поклоніння волхвів», і облишений батальний розпис, і літальні апарати, що так і не полетіли, і танки, що не викотилися на поле бою, і річка, що лишилася у старому руслі, і сторінки блискучих трактатів, що не побачили світла дня». А Стів Джобс підтверджував, що саме здатність Леонардо бачити красу як у мистецтві, так і в інженерії, та ефективно поєднувати їх – робить його генієм. Саме Леонардо да Вінчі став архетипною ренесансною людиною.

Поза сумнівом, його творчий і науковий доробок охоплює численні сфери: мистецтво, анатомію, архітектуру, інженерію, фізику, астрономію, ботаніку та математику. Леонардо часто називають універсальною людиною або *homo universalis*, адже його таланти і цікавість не знали меж. Особливо, він був дуже допитливою людиною. Про це свідчать його записи із щоденників, там були списки того, що він мав зробити, у кого, що спитати. Наприклад, у 1490-ті в Мілані він уклав список того, що хоче довідатись у Мілані. Перший запис «Обміряй Мілан і його передмістя», другий запис « Намалюй Мілан», третій запис «Попроси наставника арифметики показати як вимірюють квадратуру трикутника» та багато-багато інших цікавих та різносторонніх записів. Його жага до знань була ненаситною. Іноді доходило навіть до того, що були дивакуваті списки, на які не усі люди уважали б, мабуть, за доцільне витрачати свій час, зокрема: « Зверни увагу на гусячу лапку: якби вона була завжди розгорнута чи згорнута, то пташка взагалі не могла би рухатись» або «Опиши язик дятла», або ще цікавіше « Щосуботи ходи до лазні де побачиш голих чоловіків».

Можливо це йому допомогло створити «Вітрувіанську людину», саме завдяки здатності поєднувати мистецтво і науку, що символічно втілюється в малюнку досконало пропорційної людини з розпростертими руками і ногами, вписаної в коло і квадрат. Тим самим він зміг відтворити ідею Марка Вітрувія Полліона про будівництво храмів та їх пропорційного співвідношення з тілом людини. Але він ніколи не брав слів Вітрувія на віру, так, він покликався на його, але вніс свої корективи. Зокрема, розмір ступні, у Вітрувія 1/6, а у Леонардо 1/7. Також є ствердження що «Вітрувіанська людина» - це автопортрет. Бо структура волосся, голене обличчя, 38 років як Леонардо, так і людині на портреті, а ще погляд, наче у дзеркало. Можливо так і є. На думку Тобі Лестера: «... це ідеалізований автопортрет, де Леонардо зводить зображення до самої суті й оцінює себе. При тім він втілює одвічну людську надію: що нам, можливо, вистачить сили зрозуміти, яке наше місце у структурі всесвіту. Уявімо, що це плід роздумів, такий собі метафізичний автопортрет, де Леонардо — художник, дослідник природи і символ цілого людства — вдивляється в себе, звівши брови, й намагається осягнути таїну своєї природи». Таким чином, «Вітрувіанська людина» є ідеальним уособленням рівноваги між духовним і матеріальним началами. Малюнок також демонструє зацікавленість Леонардо у взаємозв'язку між мистецтвом і наукою. Для створення "Вітрувіанської людини" він використовував принципи пропорції та симетрії, зокрема принцип "золотого перетину". Леонардо вважав, що математичні співвідношення відіграють ключову роль у створенні краси як у мистецтві, так і у природі.

Тож ми бачимо, що Леонардо да Вінчі був геніальною людиною, а не просто генієм. Можна сказати, що він постійно думав, бо він записував елементарні речі до записника. У сучасному світі його ім'я лунає відусюди, особливо коли мова заходить про універсальність. Бо в історії були великі та геніальні люди. Але більшість з них були геніями у якійсь одній сфері діяльності. Вплив Леонардо на сучасну культуру залишається величезним. Його "Вітрувіанська людина" стала універсальним символом гармонії та єдності науки і мистецтва, майже на кожній енциклопедії або підручнику з анатомії є вона. «Вітрувіанська людина» залишається й досі актуальною, надихаючи архітекторів, дизайнерів, художників і науковців. Ідеї Леонардо да Вінчі залишаються актуальними навіть у сучасну епоху, нагадуючи про важливість поєднання естетики і раціональності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Lester T. Da Vinci's Ghost [Text] / T. Lester. - London: Profile Books Ltd, 2011. - 256 p.

2. Айзексон В. Леонардо да Вінчі: Біографія [Текст] / В. Айзексон. Пер. з англ. Я. Стріха. – Київ.: Наш формат, 2019. - 488 с.
3. Zöllner F. Leonardo da Vinci [Text] / F. Zöllner . - Köln: Taschen GmbH, 2021. - 96 p.